

Косівський

ПЕРЕДЗВІН

Газета Косівської міської ради

№ 8 (13)

27 серпня 2012 року

3 Днем Незалежності

Дорогі косів'яни!

Від усього серця вітаю Вас з 21-ою річницею Незалежності України. Бажаю Вашим родинам миру, злагоди, любові. Нехай збудуться омріяні задуми про достаток і благополуччя, про віру у достойне майбутнє.

Злети і падіння переслідують наше суспільство, важкою працею здобуваємо те, що легко втрачаємо. На жаль, мізерна меркантильність зводить нанівець велике духовне. Але молоде покоління вже навчилось відрізнити зерно від полови. Тому сподіваюся на розвиток молодого української генерації, високопатріотичної та високоморальної, здатної примножити здобутки старшого покоління.

Вірю у світле майбутнє нашої держави, яка, по суті, давно вже стала європейською. Разом внесімо частку своєї праці у розвиток незалежної України.

**Зі святом, мій народ, моя державо!
Слава Україні!
Героям слава!**

*З повагою
міський голова
Микола ФОКШЕЙ*

В четвер, 23 серпня, в районному будинку культури відбулися урочисті заходи, присвячені 21-й річниці Незалежності України. В рамках заходу до пам'ятників Тарасу Шевченку та Борцям за Волю України поклали квіти. Представники влади вручили грамоти та подяки заслуженим діячам Косівщини від обласної ради та облдержадміністрації. Після цього відбувся святковий концерт.

День Незалежності України — головне державне свято України, що відзначається щороку 24 серпня на честь прийняття Верховною Радою УРСР Акту проголошення незалежності України. Уперше День Незалежності України було відзначено 16 липня 1991 року — в пам'ять про те, що рік тому — 16 липня 1990 року Верховна Рада Української РСР ухвалила Декларацію про державний суверенітет України. Одночасно того ж 16 липня 1990 року Верховна Рада Української РСР ухвалила постанову «Про День проголошення незалежності України».

**3 Державним
Прапором
2 стор.**

**«Медовий
Спас»
3 стор.**

**У вогні народжує
казку
8-9 стор.**

**Подолали себе
і Чорногору
14-15 стор.**

Вітаємо

Відгомін подій

*Міська рада
і міський голова
Косова Микола Фокшей
щиро вітають
депутатів
та секретаря міської ради
із днем народження!*

СОЛОМЧЕНКА
Юрій Віталійович
(07.07.1976),

ЛУКАНЮКА
Володимира Йосиповича
(10.08.1961),

ДАНИЛЬЦІВА
Володимира Миколайовича
(25.08.1955),

КРАВЧУКА
Назара Дмитровича
(27.08.1979),

ШКОНДЕЮКА
Петра Васильовича
(07.09.1990),

СТЕПАНЧЕНКА
Олександра Яковича
(12.09.1936).

День Державного Прапора

На честь свята в четвер 23 серпня на Майдані Незалежності в Косові відбулася офіційна церемонія підняття Державного Прапора України за участі представників влади та мешканців нашого міста.

Свято встановлено в Україні згідно з Указом Президента України Л. Кучми «Про День Державного Прапора України» від 23 серпня 2004 року. У 2009 році экс-президент Віктор Ющенко вніс зміни до цього указу, заснувавши щорічну офіційну церемонію підняття прапора 23 серпня по всій Україні

Освячено кафедральний собор УГКЦ

Понад 5 тисяч вірян взяли участь в освяченні головного храму Коломийсько-Чернівецької єпархії Української греко-католицької церкви — катедрального собору Преображення Христового у Коломиї. Освячення собору і Архієрейську Божественну літургію очолив

Патріарх УГКЦ Святослав (Шевчук). Зустріли главу УГКЦ трембітами і хлібом-сіллю. Чин освячення собору спільно з Архієреєм здійснили митрополити і владика УГКЦ, папський нунцій в Україні Архієпископ Томас Едвард Галіксон, десятки священників.

— Завершення будівництва цього видимого храму — це є тільки початок справи, тому що завданням церкви є не так будувати якісь споруди і будинки, але відроджувати людські душі. Тому це є добрий інструмент для того, щоби можна було справді ту місію євангелізації, оголошення Божого слова звершувати, — сказав він.

— Божа краса і Боже світло не мають конфесійних границь. Кожен, хто вступить в цей храм, побачить красу його убранства, відчує, що справді храм цей — небо на землі, то я думаю, що така Божа

сила, яка з того храму, сподіваюсь, буде нам подаватися, зможе справді переіменити нас, преобразити і збудувати те, що ми хочемо — мир, злагоду, єдність, християнське суспільство в нашій Україні, — зазначив Блаженніший Святослав.

Розміри собору — 48х42 м, висота — 52 м. У ньому є верхній і нижній яруси площею по 1,5 тис. кв. м. Одночасно тут може поміститися до 5 тис. осіб.

Для обігріву храму використані енергоощадні технології, зокрема капілярна система опалення підлоги. Собор побудований із цегли, куполи собору зроблені із міді, кошти на яку пожертвував Папа Римський Іван Павло II під час свого візиту в Україну. Орієнтовна вартість проекту 3 млн доларів. Кошти на храм збирали жителі Коломиї, українська діаспора за кордоном, меценати.

Відгомін подій

Різне

Кожен четвертий українець не читає книжок

Кожен четвертий українець не читає книг. Для 73% населення книга не входить у сферу інтересів. Такі результати досліджень компанії GfK Ukraine.

Експерти пояснюють це наслідками «важких 90-х», старінням бібліотечних фондів та відсутністю моди бути освіченим. За даними фахівців, зараз щодня або майже весь тиждень читає не більше 15% українців, 19% — беруть до рук книгу раз на місяць.

— Саме у молодих українців гасне інтерес до книг. Якщо в 2009 році серед тих, хто щодня відкривав книгу, був 31% людей до 30-ти років, то в 2011-му році показник впав до 26%. Зате люди стали більше уваги приділяти інтернету і комп'ютерам, — зазначають дослідники.

Найбільш начитана в Європі нація — шведи. Близько 84% з них щорічно прочитує хоча б одну книгу. За даними соціологів, у Казахстані та Естонії чверть населення країни не читає книг взагалі.

Україна стала європейським аутсайдером за кількістю людей, які читають книги. В країні через відсутність моди на освіченість, застарілі бібліотеки і високі ціни зникла традиція читання, а значить, під загрозою вміння нації критично мислити і творчо обробляти інформацію.

На новому москалівському цвинтарі греко-католицької громади урочисто освячено і відкрито нову капличку, зведену у традиційному народному гуцульському стилі.

Не сподівався господар з вулиці О. Кобилянської, що може на своєму обійсті знайти вибухонебезпечний снаряд часів війни. Задумав добру справу: 7 серпня в улоговині, що нижче його хати, викопати невеличкий ставок, бо як дощі, то вода там весь час стоїть. Розчистив ділянку і почав копати. Та враз наштовхнувся на якийсь метал. Придивився і мало не зомлів, то був артилерійський снаряд. А далі поступив, як і належить — сповістив відповідні служби. 8 серпня прибули піротехніки аварійно-рятувального загону спеціального призначення ТУ МНС в області на чолі з майором служби цивільного захисту Андрієм Бачмагою. Вони зробили висновок, що небезпечна знахідка — артилерійський снаряд калібру 122 мм часів Другої Світової війни, який міг вибухнути від удару лопати.

Піротехніки проявили високопрофесійні дії. Вони обережно витягнули снаряд з багнюки, відповідно підготували його до зриву. Вибух був потужний і мирним жителям не вірилося, що відгомін війни так

Мирний вибух в Косові

близько. При контрольному обстеженні прилеглої території більше боєприпасів знайдено не було.

Свідком цього дійства був міський голова Косова Микола Фокшей, який подякував піротехнікам за високопрофесійну роботу і висловив надію, що таких «знахідок» поменшає, адже

з початку цього року на території нашого району виявлено та знешкоджено більше десятка вибухонебезпечних предметів часів війни.

Служба цивільного захисту у Косівському районі ТУ МНС в області звертається до громадян з проханням дотримуватись елементарних правил

безпеки під час виявлення вибухонебезпечних предметів, оскільки всі боєприпаси (артилерійські міни, снаряди, реактивні та інженерні міни, авіабомби, ручні гранати та інше) вкрай небезпечні і можуть вибухнути будь-якої миті від удару, струсу чи тертя.

У разі виявлення предметів, подібних на боєприпаси, у першу чергу поінформуйте про знахідку місцеві органи влади і найближчий підрозділ МНС за номером телефону екстреного виклику «101» та повідомте точну адресу місця знахідки. Після цього огордіть дану місцевість стрічкою, яку добре видно, і не допускайте туди сторонніх осіб. В жодному випадку не беріть боєприпаси до рук, не переносьте, не розбирайте та не кидайте їх у багаття!

Василь КОВАЛЮК,
начальник служби
цивільного захисту
у Косівському районі
ТУ МНС в області

Проблеми: сміття наступає

Чому викидають сміття?

У гуцулів з'явилася надзвичайно погана звичка викидати сміття з господарства в річку і на її береги. Раніше це були тирса, відходи деревини, листя — тобто сміття органічне, яке з часом перегнивало, а зараз додалися пластикові пляшки, папірчики, обгортки з під цукерок. Тут - і рештки їжі, пляшки, старі дитячі коляски, памперси... Там де має протікати гірський струмок тепер «сміттярка».

За штрафами і санкціями з цього приводу мали би стежити спеціально створені комісії, але якось не доходить до штрафів. В результаті гниття сміття, що залишилося в

землі, утворюється небезпечний газ радон, який важко виявити, оскільки він не має кольору і запаху. Але цей газ отруйний, та ще і радіоактивний. Розвіваючись повітрям, продукти розпаду радону потрапляють в легені людини разом із киснем і затримуються в них. Радон викликає мікроопіки в легеневій тканині, а підвищена концентрація газу в повітрі може привести до раку. Найуразливіші для радону найважливіші клітки — статеві, кровотворні та імунні. Крім радону, звалище може виділяти сірководень, аміак, метан, а також канцерогенні речовини — діоксини.

Найсерйознішою пробле-

мою, яка може виникнути при розкладанні відходів, є забруднення ґрунтових вод, що погіршує стан питної води. Дошова вода, просочуючись крізь тверді побутові відходи, поховані на звалищі, розчиняє в собі токсичні речовини, присутні в смітті. Це можуть бути солі заліза, свинцю, цинку та інших металів з іржавіючих консервних бляшанок, розряджених батарей, акумуляторів, різноманітних побутових електроприладів.

Не обійдеться тут без пестицидів, миючих засобів, розчинників, фарбників і інших отруйних хімічних речовин. Величезну небезпеку представляють відпрацьовані люмінесцентні лампи, що містять ртуть.

«Вдаримо» по сміттю мільйонами

У Івано-Франківську створено інвестиційну пропозицію «Будівництво заводу з сортування твердих побутових відходів», метою якої є зменшення негативного впливу побутових відходів на довкілля. Про це повідомили у прес-службі Івано-Франківської обласної ради.

Основним завданням підприємства є збирання, сортування, транспортування, промислова переробка, утилізація відходів. Загальна вартість проекту становить 32,7 млн грн. Як сказано в повідомленні, будівництво зазначеного заводу вирішить ряд економічних та соціальних проблем, пов'язаних зі збором та утилізацією твердих побутових відходів. Нагадаємо, за словами заступника голови Комітету ВР з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики Ігоря Лисова, проблему утилізації сміття можна вирішити за рахунок співпраці органів місцевої влади та приватного бізнесу.

— Персоналу Івано-Франківського полігону для збирання твердих побутових відходів доводиться щороку вводити в експлуатацію по два нових чеки для сміття, — стверджує директор КП «Полігон ТПВ» Богдан Тимочко.

З його слів, щодня з міста Івано-Франківська та прилеглих сіл на розташований поблизу села Рибне, що в 12 кілометрах від обласного центру, полігон, більше відомий в народі як міське сміттєзвалище, звозиться близько 1 тисячі кубічних метрів сміття.

Протягом року ця цифра сягає 400 тисяч кубометрів. При цьому сміттєзвалище працює по 12 годин (з 6.00 до 18.00), а при потребі і більше на день, без вихідних.

Тож не диво, що за рік в середньому по два чеки заповнюються вщент.

Сергій БЛІЙ

«Гаряча лінія» обласної прокуратури

Мета її створення — отримання інформації та оперативне реагування на факти незаконного втручання у діяльність підприємств, установ, організацій та інших господарюючих суб'єктів з боку службових осіб контролюючих та правоохоронних органів

Згідно розпорядження прокурора області, обов'язки з прийому повідомлень покладено на відділ захисту конституційних прав і свобод громадян та інтересів держави прокуратури області.

Повідомлення приймаються у робочі дні з 9 до 18 години. Отримана інформація опрацьовується та за отриманими фактами неправомірного втручання у підприємницьку діяльність невідкладно організовується проведення перевірок.

Номер «телефону гарячої лінії»: (0342) 75 24 21

Звична картина? Чому? Поряд же магазин на вулиці Ірчана

Річки у сміттю

В екологічно чистій зоні, гірських районах, дуже багато річок, які беруть початок з гірських вершин. Здавна вважалося, що вода гірських річок настільки чиста, що її можна спокійно використовувати у вжиток. Однак, якщо проїхатись гірськими районами Івано-Франківщини, то можна побачити надзвичайно забруднені береги річок.

Якби хоча би хтось з кожного будинку вийшов і сам ма-

неврвав по гірській річці, збираючи пляшки та церату, натягався того сміття, то він би більше нікому не дозволив викидати його у річку. Часто побутує думка, що сміття переважно «туристичне», тобто таке, яке залишають після свого відпочинку туристи. Однак, аналізуючи побачене, стає зрозумілим, що це переважно господарське сміття. Адже п'ятилітрома банка з під олії не може бути туристичною, а лише з господарської хати.

Вже давно, на щастя, завершилися страхітливі повені в Косові 2008-2010 років, а відгомін тих подій ми відчуваємо і зараз. Справа в тому, що невеликий струмочок, який протікав вулицею Ірчана обабіч дороги при піднятті рівня води під час повені затоплював хати та пивниці москалівських жителів. Щоб запобігти біді і врятувати майно доводилось часом і руйнувати новий асфальт, зривати містки через струмок, викопувати траншеї, щоб пропустити велику воду.

Згодом почалося відновлення понівеченого майна. Проте не всі люди мають талант до будівництва. Яскравим прикладом української безвідповідальності та нехлюйства стало будівництво нового місточка через струмок (на

Сам собі пан

фото). Власники будинку не придумали нічого кращого, ніж збудувати величезний бетонний місток, який на півметра виліз

на дорогу, створивши небезпечну ситуацію для транспорту.

Скільки за 2 роки там було аварій? Безліч! Лише за ос-

тання місяць дві. До чого дорога вузька і закритий поворот не дозволяє водіям правильно реагувати на цікаву «перешкоду» на дорозі, так ще і горевласники не придумали нічого кращого, ніж поставити на дорогу величезний камінь валун, щоб при частих аваріях не руйнувався їхній дорогий місток. Додає проблем і яма, яка з'явилася біля містка.

Люди схаменіться! Звертаємося до міської ради, відповідальних за дорожнє полотно в Косові працівників ДАІ та всіх небайдужих водіїв, які вже стали або можуть стати жертвами недобросовісних будівельників — давайте якимось змінимо ситуацію!

Мешканці вулиці Ірчана

«Медовий Спас»

23 серпня, в день Прапора України, біля районного будинку культури відбувся День Пасічника. Гості мали змогу не тільки отримати насолоду від меду чи спробувати медовухи, але і послухати чудовий концерт. Також в рамках урочистих заходів почесні грамоти від міської та районної рад, районної держадміністрації отримали кращі пасічники району.

В музичній частині свята взяв участь народний ансамбль «Намісто» села Сморна, (керівник Іван Мойсюк), а також відомий на всю Україну та за її межами колектив бандуристок «Царівни», правда не в повному складі, що, однак, на якість виконання їх художніх номерів зовсім не вплинуло. На жаль, глядачів та гостей дійства, зважаючи на робочий день, було мало і насолодитись святом могли лише кілька десятків людей.

Заступник мера міста Василь Сліпанюк подякував усім пасічникам за їх звитяжну працю для розбудови нашої держави та встановлення її на міцні ноги.

Вл. інф.

Проблеми міста: як їх вирішуємо

Чи справді собака друг?

«Собака загриз дитину» — такі повідомлення часто надходять від співробітників МВС в різних регіонах України. Рвані рани, обгризені кінцівки, численні укуси — такі болючі наслідки випадкових зустрічей з розлюченими тваринами загрожують, втім, не лише дітям, але й дорослим. Щоб якось вплинути на господарів пітбулів, мастифів, догів та вовкодавів, депутати пропонують тримати їх на жорсткому обліку, а також — у буквальному сенсі — на короткому повідку. У Верховній Раді чекають на розгляд уже кілька законопроектів, автори яких намагаються захистити людей від агресивних собак. Однак експерти радять шукати винних не серед чотирилапих, а серед двоногих.

— Якось ввечері я вийшов на пробіжку неподалік дому. Було майже темно, зазвичай у тому місці мало людей, і собака часто вигулюють без намордників. На мене накинувся доберман, власник якого стояв неподалік. Стометрівку я склав на кандидата майстра спорту, — пригадає киянин Богдан Процюк, на якого в місті двічі кидалися собаки.

Навіть якби пес усе ж вкусив хлопця, за чинним законодавством у нього мало можливостей покарати власника. За словами речника Міністерства внутрішніх справ Володимира Поліщука, у таких випадках

слідчим доводиться «шукати» дес у статті 115 або у 121-й (вбивство або нанесення тілесних ушкоджень) Кримінального кодексу, яку можна порушити проти такої людини кримінальну справу».

— Реєструється заява. Залежно від обставин події, на місце може вийти один або кілька співробітників міліції. Вони оглядають місце події, якщо був факт укусу. Обов'язково призначається експертиза для того, щоб встановити ступінь отриманих травм. І вже, виходячи із зібраних матеріалів, ухвалюють рішення. Якщо є підстави порушувати кримінальну справу, то її можуть порушити, — розповів ВВС Україна Володимир Дмитренко із прес-служби МВС.

Втім формально навіть за сам факт вигулювання собаки без намордника передбачена адміністративна відповідальність і штраф до 50 гривень. Але цього недостатньо, аби власники усвідомлювали свою відповідальність, визнають у міліції.

— В принципі, подзвонити, звичайно, можуть — міліція може під'їхати і просто порекомендувати, попередити в усному порядку людину, що вона порушує правила вигулу тварин, — пояснив представник МВС.

Хоча, за його словами, проблема з домашніми тваринами не є надто гострою — людям радше дошкуляють безпритульні собаки.

Безпритульні собаки атакують прикарпатців

Агресивні мігруючі зграї собак заповнили усе місто. Вони лякають перехожих, нападають на людей, уночі заважають відпочинку. Найбільше безпритульних в центральній частині міста й окремих вулицях, зокрема на Симоненка.

З початку року, тобто за

останні шість місяців, до травмпункту з укусами тварин звернулися 263 людини. З них лише за червень — 65 таких випадків. В загальному за цей місяць кількість таких скарг зросла на 60%. На жаль, болюче це питання і для косів'ян.

Зібрав Руслан ШЕЛЕСТ

Відремонтували «Сонечко»

Завідувач косівським дошкільним навчальним закладом «Сонечко» Оріся Філіпович:

— В дошкільному навчальному закладі «Сонечко» в липні зробили капітальний ремонт кухні. В цьому нам посприяли міський голова Микола Фокшей та депутатський корпус міської ради. На кухні повністю замінено облицювальну плитку — як на стінах, так і на підлозі. Замінені повністю вікна та двері на нові метало-пластикові. Зроблено капітальний ремонт підсобного приміщення (вагонка). Також заплановано замінити кухонну плиту. Ремонтні роботи проводило ТзОВ «Косівське ре-

монтно-будівельне управління-5».

Ми дуже задоволені якістю виконаних робіт. Бригада, яка працювала, добросовісно віднеслась до справи. Тепер наші працівники мають змогу готувати для дітей смачну і доброякісну.

Ми щиро сердечно дякуємо за постійну підтримку міському голові, депутатам міської ради, а також колективу та батьківському комітету, народному депутату України Василю Чуднову, який посприяв заміні чотирьох вікон на нові в старшій групі.

Вл. інф.

Захистимо ліс від пожеж

Не пускаймо «півня» в ліс

Шановні гості та жителі Косівського району, за прогнозами гідрометеорологів цього року буде утримуватися в Україні суха та спекотна погода!

Саме в такий час різко зростає кількість пожеж у лісових масивах та паркових зонах. Причини цих пожеж різні, проте «корінь зла» криється у людській халатності та безвідповідальності, що виявляється у кинутому недопалку, залишеному без догляду, чи погано загашеному багатті. А тому, у першу чергу, треба боротися не тільки із самими пожежами, а з їх першопричиною — необережністю людей.

Лісову пожежу легко загасити тільки на початковій стадії. Але коли вогонь уже набрав силу, загасити пожежу дуже складно. Тому, будьте дуже обережними з вогнем у межах будь-якої природної території, щоб ваша необережність не стала причиною лісової пожежі:

*Ніколи не підпалюйте суху траву на галявинах у лісі. Якщо побачите, що це роблять інші, зупиніть їх і поясніть, чим небезпечно спалювання трави.

*Що стосується вибору її підготовки місця для вогнища, то його найкраще розпалювати на березі річок або озер, неподалік від води й, звичайно, подалі від хвойних насаджень, торфовищ, сухостою. Якщо вогнище розкладається в лісі, то це повинна бути ретельно очищена від горючих матеріалів ділянка, оточена з усіх сторін піщаним чи земляним валом. Обов'язково слід мати запас води, щоб надійно залити вогнище в разі його неконтрольованого поширення або коли його час загасити. Перед тим як піти, залийте багаття во-

дою, після цього розгребіть золу і переконайтеся, що під нею не збереглося тліючих вуглин. (За тривалої, жаркої, сухої погоди розпалювати вогнище слід особ-

ливо обережно!)

*Також небезпечною може бути просякнута мастилом, бензином, гасом чи іншою пально-мастильною речовиною ганчірка. Пожежу може спричинити навіть заправка паливного баку машини при працюючому двигуні.

*Залишена на сонячній галявині пляшка чи уламок скла, фокусуючи сонячне проміння, здатні спрацювати як запально-вальні лінзи. Це часто призводить до самозагоряння лісових масивів.

Якщо ж ви помітили пожежу, що починається, (наприклад, невелике загоряння трави або тліючу лісову підстилку від кинутого багаття), намагайтеся загасити його самі. Іноді досить просто затоптати полум'я. А найпоширеніший засіб гасіння пожежі — нахльостування полум'я вінником з гілок листяних дерев. Потрібно рухатись по-

вогнищу і наносити удари навскіз, начебто замітаючи полум'я вбік, на вигорілу площу. Збивши основне вогнище, при наступному ударі по цьому місці, вінник затримують, прижимаючи до палаючого краю і повертають, що дає охолонути горючим матеріалам. Також, для гасіння лісових пожеж використовують спосіб, при якому закидають край пожежі ґрунтом, який викопують штиковими лопатами. Для цього ґрунт, який забирається лопатою поблизу краю пожежі, кидають вдвоє неї. Ґрунт попадає на горючі матеріали, охолоджує їх та ізолює від повітря. При гасінні спочат-

дою. При цьому починають наступ на вогонь з того боку, куди він рухається, і намагаються оточити район пожежі з усіх боків.

Якщо ж пожежа досить сильна, і ви не можете загасити її самотужки, якнайшвидше сповістіть тих, хто повинен цим займатися. Зателефонуйте до пожежно-рятувальної служби за телефоном 101 та повідомте про місце загоряння і як туди доїхати.

Пам'ятайте, що за порушення вимог природоохоронного законодавства, «Правил пожежної безпеки в лісах України» до адміністративної відповідальності притягуються правопорушники за ст. 77 КУпАП, з накладанням штрафу на громадян від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, на посадових осіб — від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Також, за порушення правил пожежної безпеки в лісах України передбачено кримінальну відповідальність згідно ст. 245 Кримінального Кодексу України, якщо дії правопорушника спричинили значні знищення чи пошкодження лісових масивів, зелених та інших насаджень.

В. КОВАЛЮК,
начальник служби
цивільного захисту
у Косівському районі ТУ
МНС в області

ку збивають полум'я, а потім, зупинивши пожежу, насипають на край шар ґрунту товщиною 6-8 см. Якщо поблизу є водоймище — вогонь заливають во-

У майстерні художника

У вогні народжує казку

У **НОВИХ УМОВАХ** нині працюють митці Косівщини: змінюється асортимент виробів, підвищені вимоги щодо їх якості. Для кераміків незмінними залишаються лише способи виготовлення та матеріал для роботи (глина), який вмiлими руками та завдяки багатій уяві і фантазії майстрів передає образи, враження і почуття. Серед них і Василь Гривінський — талановитий художник, котрий увiбрав красу, дух рiдної землі і показує їх людям. Його твори випромiнюють щирю любов і тепло батьківської оселі, ними захоплюються, їх вивчають, бажано прийдати для окраси інтер'єрів. Вони актуальні не лише для України, а й світу. Про це засвідчують і відгуки відвідувачів його численних виставок:

*Дорогий Василю Гривінський!
Від Вашої виставки віє чимось світлим, новим, радісним. Складається враження, що Ви це прославити мистецтво Косівщини. Спасибі!

С.І.
*Не святі горшки ліплять, але ж Ви, Василю, чоловік Святий!

На добро, на щастя!
С.Максимчук. т-р ім. М.Заньковецької.

4 липня 1989 р.
*Нехай довго б'ється серце і міцними будуть руки у лю-

дини яка створює таку красу.

Журналісти Львівщини. 6.07.1989р.

*Дякую від щирого серця майстру. Як добре, що в наших печах ще горить вогонь. Дай Боже! Нових тем, дальших успіхів. Будьмо.

1988 р.
Панас Заливаха. 11.07.89 р.

Василь Гривінський народився 21 січня 1963 року в м. Караганді, де проживали його батьки після десяти років заслання на Колимі. В 1970 році сім'я отримала дозвіл повернутися на Батьківщину, в рідний Єзупіль під Івано-Франківськом, де майбутній майстер закінчив вісім класів місцевої школи і одночасно дитячу художню школу в місті Івано-Франківську. В 1978 році вступив до Косівського технику-

му народних художніх промислів імені Василя Касіяна на відділ кераміки, який закінчив у 1982 році з відзнакою.

Навчаючись на старших курсах, організував дві персональні виставки, про які тоді повідомляли місцеві часописи (на одній з них налічувалося понад 60 робіт). Його професійному зростанню сприяли вчителі спеціальних дисциплін: Р. Кабин, А. Коб'юк та керівник дипломної роботи Г. Колос, про яких він згадає з особливою теплотою і вдячністю.

Свою трудову і творчу діяльність молодий спеціаліст Василь Гривінський розпочав у Косівському художньо-виробничому комбінаті художником-кераміком, звідки пішов на службу в армію в м. Читу Забайкальського військового округу, де разом із Михайлом Трушиком, нині відомим майстром кераміки, був задіяний в оформленні музею Окружного будинку офіцерів, за що отримав подяку і визнання.

У 1985 році повернувся на попереднє місце роботи до Косова і водночас став студентом недавно створеного художньо-графічного факультету Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника. Подібних відділень на той час в Україні було всього два: в Івано-Франківську та Одесі. Там навчалися здебільшого випускники училищ і технікумів, які мали значний досвід виставкової, викладацької роботи, і їх часто залучали до проведення занять за відповідним профілем. В. Гривінський виділявся серед інших фаховою підготовкою і проводив заняття з кераміки.

Останні роки навчання у вузі збіглися з останніми роками існування СРСР, і події, які довкола відбувалися, позначалися на світогляді студентів. Викладачі суспільних дисциплін не встигали освоювати нові курси, які в умовах постійних змін швидко відживали. А тим часом Василь особливо продуктивно працював у творчому плані і на останньому курсі інституту організував в м. Івано-Франківську персональну виставку. Відкриваючи її, голова правління обласної організації Спільки художників України Микола Варення сказав: «Автор не йде протоптанною стежкою, прагне мати свій творчий почерк. Він весь час у пошуках. Своєю роботою художник хоче зробити світ кращим, добрішим...». «Й справді, — як відзначив Євген Гордиця («Прикарпатська правда» від 9 липня 1989 р.), — на душі стає радісніше, тепліше, коли оглядаєш веселі куманці, розписані квітами вазы, тарелі, підсвічники, баклаги...»

У майстерні художника

А художник-керамік Михайло Мурафа підкреслив, що Василь зберігає і примножує традиції гуцульської кераміки, вносить у народне мистецтво сучасні елементи, багато працює над декоративною пластикою. Тоді ж за рекомендацією М. Фіголя, О. Швеця та за підтримки інших відомих митців його прийняли у Спілку художників України.

Про нього також згадав декан художньо-графічного факультету Іван Фічора у статті «Вузивський музей» (НТЕ, 1993, №5-6), вказавши на активність студента, мистецький рівень двох тарілок і вази, що зберігалися в музеї. На той час в авторському доробку майстра нараховувалося понад сто творів, що засвідчило появу нового обдарування. Серед них виділялися тематичні скульптурні композиції, які раніше вже демонструвалися на обласних, республіканських і всесоюзних виставках (1987р., 1988р.) в

Києві: «Шахматисти», «Гончар», «Баран», «Олень», «На полонині», «Ну й гриби», «На базарі»; декоративні таріли «Материнство», «Весна», «Зустріч», вази «Троїсті музики», «Анімалістична», «Цвіт Карпат», «Жохання», куманці «Віночок пісень», «За мир в Карпатах» та інші.

Значне місце у творчості В. Гривінського займає робота над сюжетами декоративних плиток, взятих з життя. Сам митець виріс поблизу Дністра і часто бачив щедрі лови рибалок, тому ця тема йому особливо близька. Дотепний і здоровий гумор В. Гривінського проявився у багатьох стилізованих композиціях на теми фольклору: пісенного і хореографічного мистецтва, народної педагогіки, які мають важливе навчальне і виховне значення. Вони прекрасно могли б проілюструвати сучасні підручники з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та книги для дітей. Але особливо увагу привертають об'ємно-образні, анімалістичні форми, лаконічно підкреслені декором. Митець пройшов академічну школу і ґрунтовно завоював творчий доробок не тільки давніх майстрів, але й наших сучасників — кераміків Валентини Джуранюк, подружжів Заричьких, Рйопків, Трушиків та багатьох інших, які формують неповторне мистецьке середовище в регіоні. Високий професіоналізм та опора на народні традиції є визначальною рисою творчості Василя Гривінського. Свої знання, вміння і досвід він прищеп-

лює синам — Андрію та Юрію, студентам місцевого інституту, які здобуваючи фах художника, теж професійно зростають.

Під назвою «Політ душі» 8 червня 2009 року в залі Косівської регіональної організації Спілки художників відбулася виставка Василя Гривінського. Виступаючи на святі, а воно співпало із святом Трійці, з приємністю відзначали значний мистецький доробок майстра кераміки, його веселу творчу вдачу, зичили добра і щастя всій родині. У виставці взяли участь син Юрій, студент місцевого інституту та племінниця Звенислава, внучка відомого гуцульського ткача і збирача народних скарбів Миколи Корнелюка.

Своєрідним підсумком творчої діяльності В. Гривінського стала виставка його творів у Києві, що проходила 11-22 червня 2010 р. у залі Центрального будинку художників. На її відкритті голова Національної спілки художників України В. Чепелик, Народний художник України С. Нечипоренко, завідувач кафедри етнодизайну (і дизайну реклами Інституту реклами) І. Антонович відзначили прекрасні роботи авторів, і побажали їм доброї долі в житті і подальших успіхів у мистецтві. Там же експонувалися вишиті вироби Дзвенислави, дочки художників Петра і Марії Гривінських. Молода талановита дівчина з юних років творить красу. Вона опановує різноманітні техніки вишивання, вникає у семантику елементів,

вивчає складну мову образотворення у вишивці і має ряд успішних виставок. Особливо їй вдалося рушники, які вона з любов'ю назвала: «Скрипка грає», «Верховиночка», «Ніжність», «Свято пісні», «Великодній», «На щастя, на долю», «Веселкова зірка» та інші.

Радує, що Василь Гривінський не зупиняється на досягнутому. Він завжди у творчому пошуку, про що свідчать його надзвичайно талановиті роботи — керамічна рушниця і керамічна скульптура «Свободолобивий гуцул». Приємно, що свої роботи художник радо показує уже більше року у своїй мистецькій робітні, яка перетворилася у справжній музей. Потрапити до неї можна будь-якого дня безплатно. Знаходиться виставка навпроти магазину «Старий друже».

Михайло ГНАТЮК,
мистецтвознавець

На світлинах роботи Василя Гривінського

Культура

У нас навіть магніти... співають

У карпатських селах і містечках у новому туристичному сезоні з'явився новий вид розваг — магнітні пісні. Сотні туристів приїжджають до столиці гуцульського мистецтва Косова, аби навчитися вигравати магнітні мелодії горян.

Невеличкий мистецький ринок біля косівського автовокзалу. Тут щодня велелюдно. Із різних країн приїжджі шукають собі пам'ятні подарунки. Хтось купляє вишиванки, комусь припав до вподоби ліжник, дівчата та молодіці прицінюються до гуцульських прикрас.

— А чи не хочете спробувати на магнітах «Гуцулку Ксеню» зіграти? Може й придбаєте собі... нашу «трембіту», чи «магнітну» скрипку, — запитує повновида чорнява молодіця, припрошуючи до чергової мистецької дерев'яної крамнички. Від такої незвичної пропозиції навіть бували музиканти не можуть втриматися від сміху:

— Але де ж ви магнітну скрипку бачили, чи, тим паче трембіту?»

— Ось вибирайте, що вам до вподоби, — не вгаває гуцулка, показуючи дерев'яну ми-

сочку з десятком круглих та продовгуватих кульок. — На цих магнітах можна будь-яку мелодію навчитися грати.

Набравши в кулак п'ять магнітників, молодіця-косівчанка легенько підкидає їх угору. Мить — і кульки підлітають та притягуються в повітрі. Трісь-трісь-трісь! Па-парам-пам! І диво! У цих потріскуваннях магнітних кульок такі вчуваються знайомі акорди пісні «Гуцулка Ксеня». Кілька гостей із Києва та Дніпропетровська, які стоять на порозі крамнички та спостері-

гають за дивовижено, вибухають оплесками. Задоволена Марічка Ваташук усміхається і вклоняється, неначе справжня артистка. Туристи зацікавлено починають розпитувати, як навчитися грати на магнітних кульках.

— Справа ця непроста, — мовить косівська газдиня, — треба, насамперед, мати добрий музичний слух, розпізнавати мелодії, хоча у нас в горах кожен третій добрий співак та музикант. Згодом треба вибирати кульки. Круглі дають вищі ноти, продовгуваті — нижчі. Від ви-

соти підкидання магнітників залежить, яку мелодію ви почуєте. Набір кульок — це неначе набір нот. До кожної мелодії — своя оригінальна магнітна композиція. Ось для виконання тієї ж таки «Гуцулки Ксені» треба підкинути вгору чотири круглі і три продовгуваті магніти. Проте це буде лише кілька акордів. А ось підкинути магніти так, аби зіграти пісню — не до снаги ще нікому.

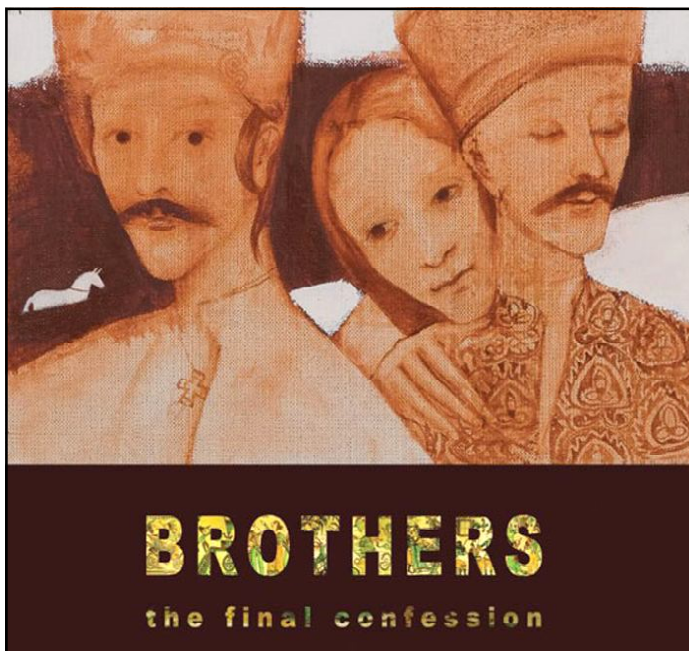
Але гуцули вигадливі й талановиті. Пані Ваташук не сумнівається, що незабаром знайдуться спритні та музично обдаровані «Івани й Василі», які покажуть такий магнітний клас, що світові музиканти та й навіть церковні артисти приїжджатимуть у них повчитися. А наразі вигравати різні мелодії на магнітних кульках із задоволенням навчаються місцеві дітлахи. Навіть влаштовують по школах своєрідні мистецькі змагання. Ймовірно, за кілька місяців і якийсь конкурс буде. Адже придумувати різноманітні дивовижі перед новими туристичними сезонами гуцулам завжди вдається.

Сабіна РУЖИЦЬКА

Гуцули зі скандинавським присмаком

Психологічну драму «Брати» Україна знімає спільно зі Швецією та Данією. Режисером і сценаристом фільму стала українка Вікторія Трофименко. «Брати» — дебютна повнометражна картина Трофименко. До цього вона знімала документальне кіно. Над картиною також працює один із кращих операторів Європи — українець Сергій Михалчук. В основу сценарію «Братів» покладено відомий твір шведського письменника Торгні Ліндгрена «Джмелиний мед». Трофименко взяла фабулу роману і перенесла її у Верховинський район Карпат, де живе одна з найцікавіших українських народностей — гуцули.

— Одного разу письменниця потрапляє в маленьке провінційне містечко у Карпатах, де читає в місцевому монастирі лекцію про святих та

юродивих. Серед слухачів — літня людина, яку звали Войтко. Вона їде до нього в село і поступово занурюється в життя старого, знайомиться з його братом Станіславом, який живе в будинку навпроти. Згодом письменниця стає «містком» між двома братами, сенс життя яких зводиться до своєрідного поєдинку: хто довше проживе і не принесе задоволення родичеві бути свідком своєї смерті, — зазначено в синопсисі фільму.

Цікаво, що головні герої картини розмовляють автентичним гуцульським діалектом. Для адаптації до перегляду в Україні фільм, швидше за все, доведеться субтитрувати літературною українською мовою.

Планується, що робота над картиною про життя гуцульських братів буде завершена у 2013 році. Зараз у Карпатах повним ходом йдуть зйомки.

Запити молоді

Життя і дозвілля

У Косові багато студентів навчається з міста Луцьк Волинської області. Ми вирішили з'ясувати як їм живеться у нашому місті.

— Чому ви вибрали саме Косів для навчання?

Тарас Тиможинський:

— Тому, що це одне з небагатьох місць для навчання з вибраної мною спеціальності в Україні... Та й природа тут чудова.

Оля Щепна:

— Я до Косова випадково якось потрапила. Нас багато таких було, кому у Львові запропонували в Косові вчитись на державній формі навчання. Тоді на першому курсі всі казали, що не хочуть тут вчитись, бо місто маленьке і нецікаве, але до кінця навчального року вже ніхто з Косова їхати нікуди не захотів. Протягом того першого року в Косові мій братик в гості приїжджав, друзі з Луцька, вони теж вирішили в Косів приїхати. А ще в нас на кафедрі є викладачка родом з Луцька, пам'ятаю вона нас переконувала, що нам в Косові сподобається, ми при звичаємося і з часом це місто затягне нас, так як і її колись, а ми всі в один голос казали: «Ні-ні, з нами такого не станеться»... Хто ж міг подумати, що її слова стануть правдою.

Марія Гвоздева:

— Як на мене, то тут ідеальна атмосфера для навчання і творчості. Є природа, а що ще потрібно художнику? Гори, річка, привітні люди — це все надихає. Зосереджуєшся на мистецтві, так як немає на що особливо «розпилятися». Та і про інститут багато чого чула хорошого від знайомих, друзів і викладачів з Луцька, які колись на-

вчалися тут.

Аліна Вілішук:

— Бо тут був і є один дуже гарний хлопчик (жартує). Мені сподобалось саме місто — Косів дуже спокійне і тихе містечко. Тут і привітні і трохи дивні люди — зовсім несхожі на луцьких. Увечері моє місто оживає, бурлить ще більшим життям, ніж в день, а в Косові все навпаки — після шостої вечора місто ніби вимирає. Я люблю спокій, хоча сама живу в гуртожитку, де про тишу можна тільки мріяти.

Оля Присяжнюк:

— Ви знаєте, як пахне вітер, як парують гори, як шепочуть сосни? А я усе це відчуваю, бачу, чую щодня. Чому я вибрала Косів? Я закохалась у невеличке мальовниче містечко на Прикарпатті, у місцеву говірку, у ширих та щедрих людей. Мені розповіли про інститут знайомі, і вперше потрапивши сюди як майбутній митець, я по-справжньому оцінила його хвойну красу — навесні, духмяні трави — влітку, помаранчеві барви — восени та сніжно-білі шати взимку. А щодо навчання, то звичайно кожен знає, що профільний вуз набагато краще навчає, вимагає, як суворий батько лає. Але я не злосю на нього, я щаслива, що здобуваю вищу освіту саме у цьому навчальному закладі у Косові. Щаслива, що зустріла тут нових друзів і ця невеличка частина Карпат назавжди залишиться у моєму серці!

Андрій Кальков:

— Насамперед я обрав навчальний заклад, який міг би дати серйозний ґрунт для

самореалізації. А той факт, що він розташований у самому центрі Гуцульщини, свіже повітря, гірські ріки і Карпати — чудовий і вагомий «бонус» до диплому.

Тарас Збажен:

— Треба було змінити в своєму житті щось, бо була така депресія, що головою бити об стіну не допомогло б... Та одного вечора проводжав знайомих на потяг та зустрів Богдана Щепного на пероні, який вступав в інститут у Косів. А мені то що? Я пива «бахнув» та й теж вирішив втекти зі свого міста. Мені байдуже було куди — тоді хотів змін. Отак в Косів і потрапив...

Богдан Щепний:

— Я хотів у Львів, але там, на жаль, вирішують гроші, навіть на державну форму навчання, щоб потрапити треба заплатити, а в Косові зі вступом без проблем.

Ірина Дяк:

— Ще коли я навчалась в художній школі, то чула за місто Косів, директор школи порадив сюди вступати. А коли я вперше приїхала в Косів подивитись місто і ознайомитись з умовами вступу, то одразу зрозуміла, що хочу тут навчатись!

Ольга Бонк:

— Про Косів дізналася випадково, від сестрички, а вона від своєї викладачки. Таке собі етномістечко, яке незабаром стало частинкою мого життя: цікаве, веселе, — море емоцій пов'язано з ним.

Руслан ШЕЛЕСТ

Програма «Чорний ліс — 2011»

З 9 до 18 серпня 2011 року в селі Слобода Коломийського району проходив II етап обласного туру молодіжної патріотичної науково-пізнавальної програми «Чорний ліс-2011», метою якого є формування у молодого покоління стійкої позиції, чітких та ціннісних орієнтирів українця-патріота, шани до героїчної історії та народних традицій краю. Програма проводиться за сприяння та підтримки головного управління у справах сім'ї, молоді та спорту і головного управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

Цього року у II етапі обласного туру програми взяли участь команди із Богородчанського, Галицького, Городенківського, Долинського, Коломийського, Косівського, Рогатинського, Рожнятівського, Снятинського, Тисменицького, Тлумацького районів, міст Івано-Франківська, Калуша та Яремчі.

Команду Косівського району представляли вихованці Косівської філії ОДЦТКУМ, учні Старокосівської ЗОШ І-ІІІ ст. та Косівської ЗОШ І-ІІІ ст. №2 Ганна Риптик, Вікторія Риптик, Іванна Симанишин, Романа Вовчак, Олексій Кифорак, Роман Гордій, Любомир Сусак та Тарас Крицкалюк.

Команда нашого району виступала під вмілим керівництвом керівника гуртків Косівської філії ОДЦТКУМ Юрія Ласитчука та заступника директора з виховної роботи Старокосівської ЗОШ І-ІІІ ст. Тараса Пасайлюка.

Боротьба за перемогу була гострою. Учасникам доводилось проявляти свої знання та вміння у краєзнавчій вікторині, конкурсі ерудитів, вікторині знавців фольклору та етнографії, змаганнях з туристичної техніки та основ пішохідного туризму, орієнтування на місцевості, стрільби із пневматичної гвинтівки, спортивних змаганнях.

Проте зусилля учасників Програми не виявились марними. Романа Вовчак визнана кращим таборовиком Програми «Чорний ліс-2011», а команда Косівського району посіла почесне II місце та нагороджена Кубком і грамотою головного управління у справах сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації.

Хотілося б подякувати за тісну і плідну співпрацю Косівській філії ОДЦТКУМ, завдяки якій Косівський район щороку посідає призові місця в обласній молодіжній патріотичній науково-пізнавальній програмі «Чорний ліс».

Олександра ШИНДРО,

головний спеціаліст сектору у справах сім'ї, молоді та спорту Косівської райдержадміністрації

Гості в Україні

Проблеми України

Американець в Косові

— Розкажи декілька слів про себе, звідки ти приїхав?

— Мене звуть Роберт (Боб) Аеленд. До приїзду в Україну я був учителем і жив в Бостоні, штат Массачусетс. Мені 33, але все ще відчуваю себе дитиною в душі. А ще я люблю спорт. Зараз переважно дивлюся його по телевізору, але під час навчання у школі я непогано грав у американський футбол (регбі) і бейсбол. Працюючи в косівській ЗОШ №1, іноді граю у бейсбол з учнями, коли є вільний час. Крім того, оскільки я живу в карпатському місті Косові, то мені дуже подобаються походи в гори з моїми новими косівськими друзями.

— Чому ти вирішив стати волонтером?

— У 2010 році вирішив стати волонтером в Україні, бо вважаю, що це надзвичайно важливо, щоб люди різних культур знайомилися і допомагали один одному. Життя в Україні дозволило мені познайомитися і подружитися з людьми, з якими я б ніколи не мав можливості зустрітися 20-25 років тому. Це було благословення.

— Чим ти в нас займаєшся? Розкажи про всеукраїнський табір в Яворові «Survivor Camp 2012»

— Як волонтер в Косові, я викладаю англійську мову близько 20-22 годин на тиждень протягом 2 років. За цей час я також напрацював 3 гранти. Два з них стосуються гір, тут в Косові (маркування туристичних стежок, очищення від сміття і т.д.) і 100 англійських підручників та сучасного обладнання для школи №1. Я дуже пишаюся цією роботою. Особливо тим, що вдалося забезпечити 100 англійських підручників для учнів школи. Також проводжу семінари з вивчення англійської мови. В цьому році у нас було більше 50 дітей, які брали участь у семінарі в школі №1. А літом я був директором дитячого табору «Survivor Camp 2012», який проводився в селі Яворові. В цьому році ми приймали 50 дітей з 7 областей, як зі Сходу, так і з Заходу. Діти приїхали з Харкова, Донецька та навіть Ялти. Під час таборування учні

Корпус миру (англ. Peace Corps) — урядове агентство США, покликання якого офіційно формулюється як зміцненню миру та дружби між народами світу. Започатковане в 1960 році з ініціативи сенатора Джона Кеннеді студентами Мічиганського університету служити своїй країні та сприяти зміцненню миру у світі, живучи та працюючи серед громадян інших країн. Конгрес США 22 вересня 1961 ухвалив Закон про Корпус миру (Peace Corps Act, Public Law 87-293). Корпус миру США в Україні засновано у 1992, коли Президент України Леонід Кравчук та президент США Джордж Буш підписали двосторонню угоду про започаткування Корпусу в Україні. Місія Корпусу миру міститься у трьох простих цілях: допомагати громадянам України шляхом надання компетентних спеціалістів для задоволення існуючих потреб у технічній кваліфікації, сприяти кращому розумінню американців українцями, сприяти кращому розумінню українцями американців. В Косові також вже багато років працюють волонтери з США, які час від часу змінюються. Останні 2 роки в нашому місті працює волонтер Боб. Щоб дізнатись про роботу «Корпусу Миру» та враження від Косова, ми вирішили з ним поспілкуватись.

мандрували на гору Піп Іван і дізнавалися про екологічну безпеку та культуру, а також вчилися будувати колиби в лісі. Окрім табору виживання я також провів бейсбольний гурток в

дуже пощастило отримати запрошення на роботу в Україні.

— А чи є ще інші волонтери в Косові, чим займаються вони?

— Є ще один волонтер в

школі №1. В цьому році у близько 25 дітей брали участь в спортивному гуртку, в тому числі і діти з Тернопільської області.

— Чому обрав Україну для своєї роботи?

— Я не вибирав країну. «Корпус Миру» повідомив мене, що є вакансія викладача англійської мови в Україні. Погодився зразу вхопився за цю можливість, адже вважаю, що мені

Косові — це Вільям (Біл) Блітз. Він працює в «Центрі громадських ініціатив». Співпрацює не тільки з цією громадською організацією, а також і з владою міста та району по розвитку туризму в нашому краї.

— Як тобі Косів? Які враження про наше місто!

— Проживши в Косові 2 роки і побувавши у 4 інших країнах Східної та Центральної Європи, можу впевнено сказати,

що полюбив це маленьке гірське місто. Річка, гори і хороші люди — це прекрасне місце для життя. Я сподіваюся, що Косів і його жителі можуть працювати разом, щоб перетворити ваше місто в один з кращих туристичних маршрутів у Східній Європі. І для цього безумовно є потенціал.

— Як вдалося виграти грант на розвиток проекту «Велокосів» в нашому районі?

— Ми отримали гранти з посольства Нідерландів та Сполучених Штатів. Ці гранти дозволять належним чином промаркувати стежки для туристів, що приїжджають в Косів. Гранти також охоплюють очищення сміття уздовж доріг. Проект буде здійснюватися косівськими волонтерами. Такі організації, як «Велокосів», «Косів Гірський» та інші також залучені. Крім того, будуть надруковані карти для туристів, які приїжджають в Косів. Ці карти і позначки маркування є життєво важливими для туристів, коли вони прибувають в Косів. Це початок для перетворення Косова на один з кращих туристичних центрів в Україні та Східній Європі.

— Чи сильно відрізняється життя в США та Україні і в чому саме різниця?

— У листопаді я повертаюся до США після 27 місяців життя в Україні. Коли я повернуся, то відчую змішані почуття. Україна стала другою батьківщиною для мене. Життя відрізняється в Україні і США, але є і позитивні сторони, які я люблю. Мені подобаються свіжі продукти, тому я люблю ходити на ринок, щоб купити свіжі овочі та бриндзу. Насолоджуюся, дивлячись з вікон в моїй кімнаті на гори. Ці краєвиди сильно відрізняються від міських пейзажів у Бостоні, де я жив. Речі, які не подобаються в Україні, це погані дороги і старі автобуси. Я не можу дочекатися, щоб повернутися до свого авто в Сполучених Штатах. Важкі кількодинні подорожі на автобусах — це невесело. Але я люблю Україну і планую повернутися сюди в найближчі роки. Як я вже казав, ваша країна стала моїм другим домом, де я зустрів багато чудових друзів.

Розмову вів
Тарас ПАСИМОК

До негрів ставляться краще...

— Де саме ти працював в Португалії і яку роботу виконував?

— Майже весь час я працював у Ліссабоні, столиці Португалії. Ми будували готелі, стадіони, дороги. Тобто з «нуля» робили солідний вклад в інфраструктуру Португалії.

— Чи правда, що Португалія до ЧЄ з футболу виглядала гірше, ніж сучасна Україна?

— Набагато гірше. Португалія була дуже відстала країна, але її врятувало те, що вона була членом Євросоюзу. Євросоюз виділив мільярди євро на Португалію, маленьку країну, таку як дві наші області. А населення там жило дуже бідно.

— Як до українців ставляться в Португалії?

— По-різному. Самі португали є дуже добрими людьми. Хоча іноді ставлення до нас недобррозичливе, бо українці самі так себе зарекомендували: багато крали, робили шкоду. І відповідно — на такі дії була негативна реакція.

— Чи правда, що в Європі до негрів ставляться краще, ніж до українців?

— Безперечно. І навіть більше їм платять за ту саму роботу. По-перше, негри, які живуть в європейських країнах — з колишніх колоніальних країн. Вони мають статус набагато вищий, ніж ми, українці, бо ми є нелегали. Але навіть якщо щастить працювати легально, до тебе все одно ставляться, як до нижчої раси. Самі португали негрів не люблять, але чомусь терплять. По-друге,

Вважається, що з України за кордон на заробітки виїхало близько шести мільйонів чоловік. Довелося скуштувати нелегкого заробітчанського хліба і моєму татові. Про ті важкі часи він і досі розповідає з гіркотою на серці. Будучи нелегалом, розбудовував Португалію до чемпіонату Європи з футболу в 2003 році. Кому, як не йому знати справжній зміст приказки: «Всюди добре, а вдома найкраще!». Вдома краще, але й сім'ю треба за щось годувати...

Думаю, що деякі штрихи з його спогадів будуть цікаві і читачам нашої газети.

між ними немає мовного бар'єру. Тому, що колишні португальські колонії прийняли за державну мову — мову загарбників — португальців. Португальська є державною в Бразилії, Анголі, Мозамбіку, на островах Зеленого Мису. А по-третє, між країнами, звідки приїжджають негри, з Португалією укладені договори про допомогу в роботі неграм з бідних сімей.

— Чим португали відрізняються від українців?

— Португали є дуже прямолінійні і прості люди. Вони часто не розуміють жартів, в них простіший характер. Португали є дуже добрі, а ми буваємо набагато хитріші. Українці намагаються часто використати людей, а вони не такі. Хоча мало б бути все навпаки. Бо старі покоління португалів були завойовники, які завоювали чи не півсвіту. Але сучасні португали зовсім не такі.

— Ти ходив до церкви в Ліссабоні?

— Так, ми відвідували Богослужіння у католицькому храмі в Ліссабоні. Цікаво, що вранці Служба Божа там відбувається на португальській мові, а потім для нас — на українській. Коли українців стало дуже багато, то приїхав патріарх римокатолицької церкви Португалії і подарував українським прихожанам приміщення для церкви в самому центрі Ліссабону. Ми все там прибрали, вчистили. Потім почалися відправи. Дивно, але там служили священики, внуки чи правнуки тих емігрантів, які виїхали в Бразилію ще на початку 20 століття. Там виявляється є три духовні семінарії, де готують священиків для українців четвертої і п'ятої хвилі еміграції для Бразилії, Аргентини, Португалії, Іспанії.

— Чи правда, що українці в еміграції не хочуть один одному допомагати?

— Правда. Дуже рідко буває навпаки. Кожен думає тільки про себе.

— Чи знають батьки, які їдуть за кордон на заробітки, що залишаючи дітей без нагляду і без контролю, завдають їм непоправних моральних страждань?

— Звичайно, що гроші, які батьки заробляють, ніколи не можуть замінити батьківську ласку, увагу і любов. Але є безвихідь. Дуже багато батьків просто не можуть вчинити по-іншому. Вони змушені їхати за кордон, бо не мають роботи в Україні. Там бідують, але ніщо не може компенсувати втрату родинних зв'язків.

— Але багато українців залишається жити в Португалії...

— На жаль... Виїжджають цілими сім'ями.

— Кажуть, що в Європі не прийнято уступати місце вагітним жінкам, пенсіонерам, інвалідам?

— Це правда. Не раз я потрапляв у ситуацію в метро: я сиджу, а біля мене стоїть вагітна жінка. Я їй кажу: «Прошу, сідайте». Вона на мене великими очима дивиться і не розуміє, що я хочу від неї. Потім сідає і дякує цілу дорогу. Я вже виходжу, а вона все ще дякує.

— Хто, крім українців і росіян, займається бандитизмом в Європі?

— Молдавани, грузини і румуни. Не знаю тільки, як там грузини взялись. Найбільше людей, які займаються бандитизмом, із східної України.

— Чи важко жити на чужині?

— Дуже важко. Насамперед складно психологічно. І мовний бар'єр має немаловажне значення.

— Чи будете ви голосувати на виборах до Верховної Ради?

— Як не дивно, не буду, хоча я вже достатньо набідувався закордонами. Я побачив, що люди, за яких я голосував, не виправдали моєї довіри. Вони мене підвели. Я побачив їх справжнє обличчя.

Однак, українці все ще вірять і надіються на щасливе майбутнє нашої держави. Настане час, коли урядовці будуть не тільки дбати про себе, а й про народ.

Розмову вів

Тарас ПАСИМОК

Мандри

Краєзнавство

Подолали себе і Чорногору

НЕДАВНО четверо закоханих у гори (а це були я, Сашко Боднарченко та Сашко Мартинюк — обоє з Косова) та ще Андрій Стельмашук з Дори) вирішили вибратися у триденний похід Чорногірським хребтом. Захотілося нам побачити в черговий раз красу Карпат, неповторні краєвиди з найвищих вершин України, а також випробувати себе у такому досить непростому маршруті. Сказано — зроблено! Уже в понеділок, 2 липня 2012 року, коли ми, нарешті, добрались до нашого місця призначення, нас зустріли охоронці прикордонного посту у Шибеному. Прикордонні формальності тривали недовго. Коли ми вирушили по маршруту, годинник показував 14:20.

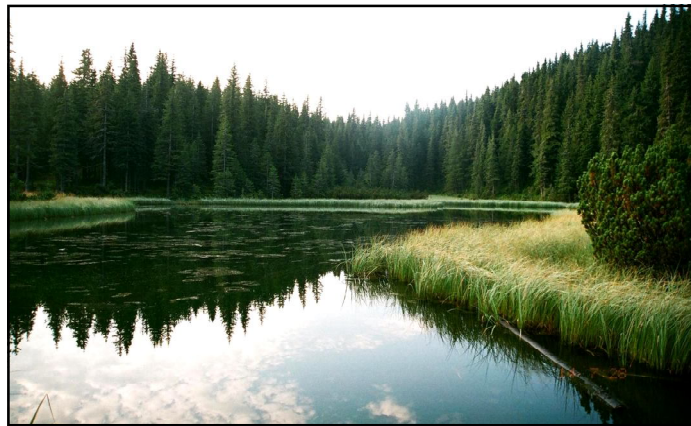
Наше основне завдання того дня було добратися до озера Марічейка, де б можна заночувати. Отож, ми розпочали підйом, який був досить стрімким, а оскільки сонце пекло немилосердно, то досить швидко ми геть упріли і захекалися, стаючи кожен раз на поворотах віддыхатися на 1-2 хвилини. Два рази робили більш привали і жадібно пили воду. Вода швидко закінчувалась, ми йшли спочатку галявиною, а потім лісом, і увесь час догори — годинки дві. Врешті, наші запаси води були майже вичерпані, а та, яка була, вже давно розігрілась і не рятувала нас від спеки. Ми виперлись на якусь полонину і побачили колибу. Зметикувачи, що тут десь має бути вода, Андрій пішов до колиби, а ми, не маючи сили вже й рухнутися, зробили привал на початку полонини.

Яким же було наше здивування, коли вставши і рушивши далі, буквально за п'ять кроків надібали струмок! Десь на середині полонини довідалися, що це Веснарка, значить до Марічейки вже недалеко. І справді, за годину ходьби лісом ми вже були біля озера — на висоті приблизно 1500 м над рівнем моря. Там і розтабовувалися на нічліг.

Година була ще рання, тому спочатку зробили фотосесію біля озера (правда купагисся не полізли — занадто замуленим вже воно виглядало). Марічей-

ка розташована в досить мальовничому місці — серед лісу, оточене з усіх боків соснами, поросле комишами, з одного боку видніється схил гори, інших сторін не видно через густий ліс — справжня тобі карпатська ідилія.

На вечерю в нас була варена гречка, ковбаса, рибні консерви, помідори, хліб, сало і чай з шоколадкою. Спостерігаючи, як у казанку кипить гречка з консервою, я подумав собі, що все-таки, побут в горах сприяє великому спрощенню речей і думок. Вдома, до прикладу, ми б навіть не глянули на таку їжу, ще й приготовану з листочками і гілочками і всім

Марічейка

решту, чого природа сама зволила докинути в наш казанок. А в горах вмінати все без жодних нарікань. І не потрібно було цілої купи звичних для домашнього затишку речей — дрова, вогонь, казан, миска і ложка. І все. Такий мінімалізм якраз спонукає посправжньому бережливо ставитися до речей і, водночас, дозволяє зрозуміти наскільки людина є марнославною і виниженою у своїй природі — адже для того, щоб бути щасливими в цей конкретний момент не обов'язково мати цілу купу всього — достатньо лише найнеобхіднішого. Все решта залежить від самої людини. Не поспішаючи розбили табір, розклали багаття, і повечеряли, а також сповна намилувалися красою літнього карпатського лісу, відчули таємничість місця, де ми перебували, і свою присутність у ньому. Десь по 9-й вечора ми повкладалися спати під плюскіт гірського струмка, який протікав за 10 метрів від нашого табору.

Підйом був о 4:30. Доки сон-

це ще добре не зійшло, ми поснідали що Бог послав, згорнули намети і рушили. Піднімалися ми дорогою на Попіван. На гору почали підніматися о 6-й рівно. Минули ліс, потім смугу альпійки, перед нами почали відкриватися прекрасні картини гірського ранку. Сонце ще високо не зійшло, в долинах кублився рідкий туман, який ледь-ледь заволочив смерикові ліси. Прямі промені проходили повз нас далі на захід, наче вказували нам маршрут. Ми здиралися все вище і вище, з кожним кроком око наше захоплювало картинку все далі й далі. Перед нами поступово відкривалися

на споруда, одна з найвищих у Європі на той час, свою функцію проте виконувала недовго — під час Другої Світової війни вона була розграбована. Зараз там залишився тільки кам'яний каркас обсерваторії, але саме він є об'єктом численних екскурсій на цю гору, оскільки виглядає ця покинута споруда і справді дуже велично.

Намилювавшись вдосталь краєвидами, ми вирушили далі по хребту, а краєвиди супроводжували нас у своїй однаковій тональності та різноманітних ракурсах. Бігті по вершинах Чорногірського — це здорово! Відчуваєш себе по меншій мірі Арагорном із фільму «Володар пернів» — настільки вся обстановка захоплює дух! Одна за одною виринають і залишаються вдалині вершини, долини, струмки, потоки, стежки, підйоми, спуски, брили каміння, внизу ти бачиш зарослі альпійки або вершини смерек, гірські озера або ріки, вдалині видно майже іграшкові села, навколо тебе оточують хребти найрізноманітніших форм, з боків тебе обдуває свіжий гірський вітер, якому на такій висоті вже ніхто не заважає розгулятися і це все — на десятки кілометрів навколо! Чи можна собі щось подібне уявити, лаяючи в цей момент під спекотними запилженими вулицями міст?

Ми досить швидко і впевнено рухались хребтом. Подолали такі вершини як Дземброню і Менчул, потім підкорили Бребенескул — другий по висоті двохтисячник України (2032 м). Там і зупинились на невеликий привал. Сама вершина Бребенескула, до речі, нагадує скоріше горб а не гору — вона полого й протягла. З неї відкриваються чудові краєвиди на озеро Бребенескул внизу і на Гутин-Томнатик (2015 м) — єдиний двохтисячник, на якому ми не побували за браком часу.

При переході з Бребенескула до Ребер нам трапилась улоговина зі снігом. Виявляється, сніг посеред спеки у липні в Україні таки буває, по дорозі ми бачили ще кілька таких улоговин (хоча Чорногора — це єдине місце, де його можна зустріти). До чого ж було приємно покачатися в ньому після спекотного сонця, яке хотіло з нас випа-

наші Мармароси з їхніми майже вертикальними схилами, далі — румунські вершини. З іншого боку — наші хребти, порізані улоговинами, порослі лісами були вкунтані легким серпанком туману. Попереду стрімгла вершина Попівана, яка з кожним кроком ставала все ближчою. Невдовзі всі ми були на ній — до 7:25. Привітавши один одного із підкоренням першого чорногірського двохтисячника (висота Попівана 2028 м), ми пішли оглядати вершину.

Окрім тих краєвидів, які я вже спроміг описати, стало видно також увесь Чорногірський хребет, і ми зміряли очима яку відстань повинні сьогодні подолати. Зокрема на сьогодні у нас стояло завдання добратися до Говерли, спуститися з неї і знайти місце на нічліг між Говерлою та Петросом.

Неможливо пройти непоміченим попри обсерваторію на вершині Попівана. Її спорудила в 30-х рр. минулого століття польська влада для спостережень за небом і землею. Унікаль-

Краєзнавство

рувати всю вологу, погратися в сніжки, просто відпочити в цьому місці! Ну де ви ще таке чудо побачите як не в наших Карпатах?

На Ребрах, які не мають чіткої вершини, а тягнуться невеликим хребтом (найвища точка — 2001 м) ми довго не затримувались. Виходити на їх верх було варто через те, що з них добре видно Шпиці — скелясті кам'яні утворення гострої форми, які ніби хтось понатикував у землю. Їхне скупчення творить неперевершений краєвид на північному схилі Чорногори і нагадує велично-похмурі краєвиди Мордору (із «Володаря перснів»).

З Ребер ми добралися до озера Несамовитого — одного з наймальовничіших і найлегендарніших озер Карпатського краю. Порослі альпійкою територію довкола озера і саме Несамовите — водна гладь на висоті 1750 м притягують до себе багатьох мандрівників. Відразу пороздігалися і пірнули в воду, бо спека, чесно кажучи, нас уже дістала. Побовталися в озері досхочу (вода, до речі була холодною, але не льодяною, останні жаркі тижні зуміли прогріти і її), ми почали лагодити обід, а також пішли набрати води (поруч з озером тече досить великий струмок, тому нестачі води ми не відчували). Тут був у нас великий привал на півтори години. До речі, згідно з давнім повір'ям, той, хто скупається в Несамовитому, протягом року одружиться, так що наше парубочье життя мало би невдовзі завершитися. Поживемо, побачимо...

Після обіду і відпочинку нас чекала вершина Туркула — всього на 180 м догори від того рівня, де ми були. Ніби й небагато, але маршрут на неї надзвичайно стрімкий і важкий. На додачу до всього, ми почали змагатися, хто швидше на неї підніметься і це в нас забрало чимало сил. Хоча піднялись ми таки швидко: Стельмашук — за 20 хв, я — за 22, хлопці — за 27. Але на підйомі ми справді виснажились: по такій крутизні ми ще в цьому поході не дряпались. Довго ми ще той Туркул згадували незлим тихим словом.

До Говерли залишалось чотири вершини, дві з яких ми травернули (після Туркула не хотілося трагити сил на дрібніші гори). Обминули би ще й ті дві із задоволенням, але через них не було обхідної дороги і тому

вже на них мусили здиратися. То були Пожижевська і Брескул. Ніби й не важкі за складністю гори, теж нагадували горби, але чи то через спеку, чи то через попередньо намотаний кілометраж, чи через ті змагання на Туркулі, але йшли ми важко, хоча і швидко, уже не було такої легкості в ходьбі і в думках, як до Несамовитого. Однак якщо треба — то треба, тим більше часу до вечора ще було багато. І ми перебирали ногами, правда вже без наснаги, а попри втому.

Невеликий привал зробили перед самим підніжжям Говерли і — вгору. З того боку, де ми піднімались, вона не виглядала аж настільки великою, але підйом був стрімким і втомливим. Я був на вершині через 26 хвилин від по-

Пін Іван

чатку підйому. Це був наш останній підйом на сьогодні — на 2061 м. Тут уже з'явилась і телефонна мережа, зловити яку на попередньому відрізьку шляху не було можливості. Відразу розпочалися дзвінки друзям, подругам, родичам (треба ж було всім повідомити, що ми живі-здорові, а то більше як добу з нами не було жодного зв'язку).

Відпочинок — само собою, оглядання, фотосесія і тому подібні речі. Але тривожив нас один момент: вода майже вичерпалась, де можна буде набрати нової, ми не знали, тому вдалися до режиму економії води, що в таку спеку не дуже добре позначається на самопочутті. Тим більше, туристи, які піднімалися з боку Петроса, розповідали суперечливі відомості: одні казали, що вода є на полонисті десь під самою горою, інші говорили, що струмки там уже всі пересохли, треті, що вода є, але її мало, і вона замулена. Через це серед нас навіть виникли суперечки щодо подальшого маршруту: спускатися знову вниз тією самою доро-

гою до підніжжя Говерли, де точно мали бути струмки чи продовжувати далі шлях до Петросу і сподіватися знайти воду там. На першій думці наполягав Санько, на другій — Стельмашук. Врешті, остання точка зору перемогла і ми почали спуск західним схилом Говерли.

Тут нам теж довелося попрацювати ногами. Спуск був крутим, а далі простягалася довга дорога до підніжжя Петросу. Справа в тому, що Петрос стоїть відособлено від всього Чорногірського масиву і, щоб дійти до нього, потрібно сильно скинути висоту, а потім ще кілометрів 5 піти по переходу. Ми знову спустилися в смугу альпійки, а потім і лісу. Вдома давалася взнаки, а ще нас тривожило питання з водою, тому

ти. Тут варто згадати, що східний бік Петросу (якраз той, з якого ми вийшли) дуже стрімкий і важкий для проходження і, взагалі, Петрос вважається однією з найважчих для подолання вершиною Українських Карпат. Перед нами було дві стежки: одна з них вела вгору до вершини, інша ж кудись в обхід гори. І тут втома відіграла своє: ми подумали, що там за поворотом є легший підйом і пішли траверсом, за що потім і поплатилися. Побачивши якісь напівзарослі стежини за поворотом, ми почали здиратися ними догори, але дуже швидко вони завели нас у траву. По інерції ми ще трохи пройшлися аж поки не відчули, що навіть натяку на стежину уже немає. А оскільки ми вже набрали певну висоту, вирішили йти бездоріжжям, причому розділилися і пішли кожен своїм шляхом. Йти було надзвичайно важко, піт стівав градом.

А найголовніше, попри те, що ми вперто дряпались і дряпались догори, задихані, мокрі від поту, з легеньми, які не вмщалися в грудях і ногами, які відмовлялися слухати, вершина як була далекою від нас, так і залишалася. Нестерпно повільно наближались до нас її контури... Ми всі зустрілись уже на вершині (2020 м), за 1 год і 10 хв від того часу, як розпочали підйом.

Останню вершину Чорногірського підкорено! Останнє наше завдання виконано! Як можна передати емоції, що переповають тебе після цього? А далі — нарада про те в яку сторону спускатися. Вирішено було йти до Лазещини (село в Рахівському районі) з тим розрахунком, щоб встигнути на поїзд о 15:50...

Скажу тільки одне: жодна ділянка маршруту нас так не вимучила, як оця дорога з Петроса на Лазещину. Тут уже давалось взнаки все: і втома від попередніх днів, і недоспані ночі, і палюче сонце, і наше передчасне розслаблення після Петроса, і все-все-все. Причому, ми не робили привалів, незважаючи на крайню втому. Година, дві, три безперервної ходьби — і от, десь о 14:30 ми побачили Лазещину.

Ось так, за 48 годин і 50 хвилин від початку нашого маршруту ми прибули на його кінцевий пункт, пройшовши за цей час близько 80 км...

З гарячим чорногірським привітанням
Назар МАНДРІВНИК

На закінчення номера

Отака собі залежність

Знаєте, я часто бачу, що люди впадають із крайнощів у крайнощі. Тобто вони нерационально використовують свій час. То вони без вихідних працюють, геть забуваючи про своє здоров'я, то повністю присвячуються власним дітям та дому і не помічають як літа збігають, і ніби і не жили, а може і жили, та чужим життям. А звідси народжується відчай, після — непереможне бажання щось змінити. Дехто впадає у депресію, інші потрапляють у тенета залежності, та є і такі що все ж таки знаходять своє місце у світі. Про депресію-трублять ЗМІ, отож про це ми деши також знаємо.

Я от хочу розповісти трохи про «залежність». Спочатку заглянемо у словник і дізнаємося значення цього терміна: «Залежність — набута гостра потреба здійснювати якісь дії або вживати якісь речовини. На практиці, цей термін має кілька значень». У повсякденній мові термін «залежність» використовується в основному стосовно людей, які зловживають наркотиками, алкоголем та сигаретами. Залежність поділяють також на фізичну та психологічну. Про залежність від наркотиків, алкоголю та сигарет відомо досить багато, тому я напишу про інші, менш відомі залежності.

Перша, і зараз найбільш поширена — це залежність від Інтернету. Недавно було проведено опитування серед людей про те, скільки часу в тиждень вони витрачають на все-світню павутину. Результати були вражаючі, в середньому пересічна людина 100 годин пропадає в нетрях Інтернету.

Варта згадати, що тиждень має всього 168 годин. Сюди ж, в ці 168 годин, повинні входити сон, їжа та інші життєво необхідні речі. Пам'ятає-

те старий жарт: «Інтернет, Інтернет, відпусти в туалет». Навіть і думати не хочу скільки годин із тих ста іде на онлайн в соціальних мережах. До речі, ви помічали, що люди, які є заручниками цієї залежності, частіше всього мають проблеми у спілкуванні з однолітками. Звичайно, в соцмережі не обов'язково бути собою, можна ж прикинутися кимось іншим, втекти від реального світу, від проблем.

Друга залежність — це надмірна любов до комп'ютерних ігор. Як правило, вона проявляється у підлітків, але і дорослих іноді затягає своїми віртуальними ручищами. Чому саме підлітків? Саме тих підлітків, яких не розуміють батьки чи яким батьки зовсім не приділяють часу. Бо у віртуальній грі кожен гравець має своє місце і завдання, а в реальності підліткам цього не вистає.

Далі мова йтиме про азартні ігри. Я навіть боюся уявити скільки мільярдів витрачають потенційні гравці у Лас-Вегасі. Простих відчайдуш так і заманюють цікаві лотереї, нові гральні автомати чи прекрасний покерний стіл. Вони кидаються, як лев на жертву, не вагаючись

ні секунди. «Чудовими» представниками залежностей є трудовоголіки. Робота забрала в них усе: сім'ю, щастя, вільний час. Раджу подивитися фільм «Диявол носить Prada». Цей фільм є яскравим прикладом, як трудовоголіки через надмірну любов до своєї роботи втрачають найрідніших у житті людей. Та рано чи пізно вони прокинуться від цього страшного сну під назвою трудовоголізм, та все вже буде зруйноване.

Не можна було забути про шопоголиків та kleptomani. Для шопоголиків характерна надмірна любов до покупок. З екранів телевізорів так часто рекламують нову сумочку від «Valentino», а подружки вже другий тиждень розхвалюють зелену сумочку від «Dolce & Gabbana», а ще так треба купити шосте пальто та одинадцять пар туфель... І це просто замкнене коло, з якого не може вибратися шопоголік. Частіше всього шопоголіками стають жінки. А от з kleptomаними ще «цікавіше».

Kleptomaniya — паталогічно сильне бажання

вкрасти що-небудь, що зазвичай не супроводжується потребою мати вкрадений предмет. Ця залежність несе за собою ще і кримінальну відповідальність, та kleptomani це не зупиняє.

Не могла я забути про залежність від уваги. Цим найбільше страждають публічні люди, а особливо «наші» політики, серед яких особливо тепер виділяються кандидати у народні депутати України. Бажання привернути увагу людей, а особливо преси, таке сильне, що ніщо не може бути на заваді.

Психологи також розповідають, що люди потрапляють у залежність від харчування, сексу та багато іншого.

Не існує якогось одного рецепту від лікування залежностей. Люди стають залежними від чогось через різні причини. Єдине, що я можу порадити — не треба втрачати здоровий глузд та молитися, щоб Бог подарував розуміння.

Лідія АКСЮК

На світлинах:
У кожного своє захоплення

Світлини
Романа Печижака

